

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 65/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lasten yhdenvertaisesta kohtelusta varhaiskasvatuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 65/2017 vp:

Miten ministeri aikoo huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksessa vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten yhdenvertaisuudesta suhteessa muihin samanikäisiin lapsiin huolehditaan ja heidän syrjintäänsä puututaan joka puolella Suomea,

miten ministeri aikoo jatkossa seurata ja valvoa, että kuntien varhaiskasvatuksessa ja yksityisissä päiväkodeissa on asiallisesti tehty yhdenvertaisuussuunnitelma, jota myös noudatetaan,

miten ministeri aikoo huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksessa kaikille lapsille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet liikuntaan ja osallisuuteen huolimatta lapsen vammasta, sairaudesta tai muusta ominaisuudesta,

miten ministeri aikoo varmistaa ja valvoa, että varhaiskasvatuksessa on riittävästi henkilökuntaa toteuttamassa laadukasta lapsen etua ajattelevaa, ongelmia ja syrjäytymistä ehkäisevää ja perheiden hyvinvointia korostavaa varhaiskasvatusta ja

mitä ministeri voi tehdä sille, että yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä osaaminen kuuluisi osaksi varhaiskasvatuksen johdon ja kaikkien työntekijöiden ammattitaitoa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat muun muassa perustuslaki (731/1999), varhaiskasvatustililaki (36/1973) sekä sen nojalla annetut säännökset ja määräykset, useat sosiaalihuollon säädökset sekä yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Myös monien kansainvälisten sopimusten velvoitteet koskevat varhaiskasvatusta, joista keskeisimmät ovat Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sekä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Varhaiskasvatusta ohjataan myös velvoittavina noudatettavilla varhaiskasvatussuunnitelman perusteilla, joiden mukaisesti laaditut paikalliset suunnitelmat tulee ottaa käyttöön 1.8.2017 lukien.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn pe-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 65/2017 vp

rusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Lasten oikeuksien sopimus korostaa vammaisten lasten yhdenvertaisuutta. Sopimuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat, että henkisesti tai ruumiillisesti vammaisen lapsen tulisi saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä oloissa, jotka takaavat ihmisarvon, edistävät itseluottamusta ja helpottavat lapsen aktiivista osallistumista yhteisönsä toimintaan. Yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi

Varhaiskasvatustuksen 2 a §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve. Lain 7 a §:ssä säädetään lapselle laadittavasta henkilökohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja suunnitelmaan kirjattavasta tuen tarpeesta, tukitoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta. Näiden säännösten toteuttamista ohjataan tarkemmin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, joiden käyttöönottoa tuetaan laajasti erilaisissa Opetushallituksen ja aluehallintovirastojen koulutuksissa. Opetushallituksen sivuilla on myös tukimateriaalia perusteasiakirjan laatimiseksi. Opetushallituksen varhaiskasvatuksen Loistokehittämisverkosto tukee omalta osaltaan perusteasiakirjan käyttöönottoa. Varhaiskasvatukseen on suunnattu vuosina 2016–2017 toteutettaviin pedagogisen toimintakulttuurin kehittämishankkeisiin 3,7 miljoonaa euroa, jonka Opetushallitus on jakanut valtionavustuksina lähes 90 hankkeeseen eri puolilla maata.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksien osalta sovelletaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettua lakia (272/2005) sellaisena kuin se oli 1.1.2013. Varhaiskasvatustuksen 5 §:ssä säädetään varhaiskasvatuksen henkilöstömääristä. Tarkemmat säännökset henkilöstömitoituksesta ovat asetuksessa 239/1973. Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämiseksi ja yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien saatavuuden takaamiseksi on kerätty taluontoisesti vuonna 2016 lisätty lastentarhanopettajien ja erityislastentarhanopettajien aloitusmääriä yliopistoissa 120 opiskelijalla. Yliopistojen sopimuskaudella 2017–2020 lisätään koulutusmääriä lastentarhanopettajien osalta lähes 600 ja erityislastentarhanopettajien osalta lähes 200 aloituspaikalla. Tämä on noin kolmasosan lisäys.

Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tuntemus tulee sisältyä varhaiskasvatustuksen henkilöstön peruskoulutukseen. Korkeakoulut vastaavat antamansa koulutuksen sisällöstä. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen sisältöjä ohjataan Opetushallituksen laatimilla peruste-asiakirjoilla.

Varhaiskasvatustuksen järjestäjän tehtävä on huolehtia henkilöstön riittävydestä, kelpoisuuksista ja tarvittavasta täydennyskoulutuksesta. Varhaiskasvatustuksen 27 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lasten varhaiskasvatustuksen henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaati-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 65/2017 vp

vuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen.

Osana osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta 1 asettamani Opettajakoulutusfoorumi valmisteli Opettajakoulutuksen kehittämisohjelman strategiset linjaukset, jotka koskevat myös lastentarhanopettajia. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on ollut avoinna erityisavustus (15 milj. euroa) korkeakouluille opettajankoulutuksen kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on käynnistää Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman toimeenpano ja edistää ohjelman tavoitteiden toteutumista. Haku aika on päättynyt 28.2.2017. Kaikki opettajankoulutusta antavat yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat osallistuneet määrärahan hakuun. Hakemusaiheet kattavat myös varhaiskasvatuksen. Opettajankoulutusfoorumi tulee seuraamaan, arvioimaan ja tukemaan avustuksen turvin käynnistyviä kehittämishankkeita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut kolme selvityshenkilöä rakentamaan varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekarttaa. Tiekarttaa valmistellaan kolmesta näkökulmasta; osallistumisas-teen nostaminen, varhaiskasvatuksen taloudellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä varhaiskasvatuksessa tarvittava osaaminen, koulutuksen kehittämistarpeet ja päiväkodin henkilöstörakenne. Selvityshenkilöiden tulee tehdä esitys siitä, millaista osaamista varhaiskasvatuksen opetus-, kasvatus-, hoito- ja johtamistehtävissä tarvitaan ja miten varhaiskasvatusalan koulutuksia (perus- ja täydennyskoulutus) tulee uudistaa, jotta tarvittava osaaminen saavutetaan ja voidaan turvata. Selvityshenkilöt tekevät 2.6.2017 mennessä esityksensä tarvittavista toimenpiteistä sekä niiden toteuttamisen aikataulusta.

Varhaiskasvatuksen yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat varhaiskasvatuslain 8 §:n nojalla opetus- ja kulttuuriministeriölle. Aluehallintovirasto vastaa varhaiskasvatuksen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta toimialueellaan. Varhaiskasvatuksen järjestämisvastuu on ensisijaisesti kunnalla, jonka on varhaiskasvatuslain 11 §:n mukaan huolehdittava siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja järjestettäessä on huomioitava lapsen etu. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmistelussa varhaiskasvatuslain kehittäminen, jossa eräänä keskeisenä elementtinä on lapsen turvallisuus.

Helsingissä 11.4.2017

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen